

– Pjäsen är ett slags kosmos av våldhandlingar i en spiral där det ena ger det andra. Där är den ibland bitter men också förfärande aktuell.

Intervju med Tomas Melander som sätter upp Stormen på Teater Västernorrland i höst

– Det som jag tyckte var det starkaste i pjäsen, när jag började arbeta med den på allvar, var den väldiga koncentrationen på nån slags våld- och hämndspiralspiral. Det ger den också en väldig aktualitet. Den är inte bara mystisk, utan också handfast i frågan om det våld som faktiskt speglas i den. Det finns olika facetter: Prospero pratar om att han har blivit utsatt för ett övervåld och ett orättmätigt berövande av makten från sin bror Antonio, en situation som egentligen var ett mord, men de tordes inte mörda honom för han var för populär hos folket. Samma tematik finns varierad på ett antal olika sätt och inte minst med Prospero själv som ockupanten och makthavaren. Han har ju tillvillit sig makten över Caliban och Ariel som han håller i ett järngrepp.

Det pågår andra liknande saker inne i pjäsen: Antonio och Sebastian funderar på att mörda kungen för att komma över makten. Hela pjäsen är ett slags kosmos av våldshandlingar i en spiral där det ena ger det andra. Där är den ibland bitter men också förfärande aktuell.

– Pjäsen utspelar sig i ett slags civilisationens utkant, något som jag tycker också gör pjäsen aktuell. Ingen undgår att påverkas av hur civilisationen står och skälver i de oerhört oförsonliga händelser och handlingar som utspelas mitt framför ögonen på oss med vedergällning och tankar om 'öga för öga, tand för tand'.

Vad som också är intressant i pjäsen är att det trots allt finns en försoning mellan de gamla fienderna i sista akten. Men trots det är det inte ett klingande harmoniskt slut. Där finns ändå en oro. Prospero ska ha tillbaka makten över sitt rike; det är väl Shakespeares syn på makten, som väldigt cyklisk: den kommer och begravs och uppstår igen. Även i kungadramerna har han visat hur makten föds igen och igen. Detta med makten var nog en svår fråga för Shakespeare, och han skrev många pjäser med det som drivfjäder.

– Stormen är en mångsidig pjäs och här finns andra teman, t.ex. den kärlek som kan tänkas stå för hoppet, en ny generation. Ferdinand är visserligen en slags dandy-person, som har levt ett överklassliv, men han och Miranda är ändå oskuldens representanter i pjäsen, och det kan man också ta fram, även om grundstämningen ändå är våldshandlingarna. Trots allt finns poesi och kärlek också med som delar av universum.

– Pjäsen lever också på en komisk sida, såväl bland vissa komiska figurer som i den verbala komiken med ordvitsar som i riklig mån finns med. Också i komiken finns temat om makt med, en maktstrid och försök till revolution i 'trasiga skor', ett patetiskt försök av Stefano att vilja utropa sig till kung och gifta sig med Miranda. Där verkar Prospero vara den som reagerar hårdast, och jag vet inte exakt varför. Man kan inte ta ifrån dessa scener inneboende komik, men det blir ändå en tragikomik, där samhällets bottenkramp slår sig ihop med Caliban som är den mest förtryckta. Det blir på ett sätt en narrspegel av den rådande maktsfären.

– Det finns många teman i pjäsen och inget av dessa ska bort, men det centrala, det som driver pjäsen, är för mig är våldstemat, att man gör människor skada, och det ska också synas. Men visst är det fantastiskt att Shakespeare håller för så många tankar, temperament och tider. Det är ett underligt sammanträffande att Stormen spelas så mycket just nu. Jag vet att det finns särskilda bevekelsegrunder i Göteborg, men det finns det också hos oss. En av utgångspunkterna för att vi ville göra denna fantastiska text, som verkligen handlar om teaterns väsen, var att vi också jubilerar i år. Det var en utgångspunkt som mer hade att göra med den festartade aspekten av pjäsen, och där började vårt från början ganska ytliga intresse för Stormen. Annars måste intresset för pjäsen idag ha mer att göra med de frågor pjäsen väcker, och med den inre kärnan i pjäsen. Varje uppsättning kan ha sin lycka när det gäller något speciellt. Materialet är oerhört rikt och det finns så många olika aspekter och olika figurer som alla är indragna i ett förhållande till en fråga.

Text: Roland Heiel